

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה ת.

עין משפט נר מצוה

מב א מיי פ"ג מהל'
משנה הל' ג:

רבינו חננאל

והרי יובלות, שיש להן
מעשה תקיעת שופר
ושלוח עבדים והחזרת
ממכה. ופרקינן מתני' ר'
ישמע' היא דאמר מראש
השנה (שב) חילל יובל,
הני כוליה איני אלא ביום
הפריים. ופירק רב אשי
פירוק אחר ואמר הכי
קמני, ארבעה ראשי שנים
הן, ג' לדברי הכל שהן
ראשי חדשים, באחד בניסן
ובאחד באלול ובאחד
בחדש. אבל הרביעי
באחד בשבט מחלוקת בית
שמאי ובית הלל. ר' אלעזר
ור' שמעון אומרים באחד
בתשרי. אמר ר' יוחנן
ושניון מקרא אחד דרשו
לבשו כרים הצאן וגו',
אימתי נעשו הצאן מלבשו
לכרים שהן הטלאים,
ראש השנה שלהן אלו.
ור' אלעזר ור' שמעון
אומרים בזמן שיבולת
אומרת שירה מתעברות.
לדופר, שהתבואה גדילה
בזמן קמה, ובזמן
ההרוח מנשבת בהן נשמע
מחוכה בקול הברה,
וזו היא כעין שירה.
ואימתי מגיעות בזה הגבול
בניסן. הילך מתעברות
בניסן וילדות באלול,
ראש השנה שלהן תשרי.
פירוש הרפא, הבכירות.
אפלתא,
בשלמא האי קרא דייקא
כר' מאיר שמתעברות
באדר, בזמן שהעמקים
יעטפו בר באדר,
ומשתכחי נמי א' באדר.
בכירות שומדות קמה
ואומרת שירה. אלא לר'
אלעזר לה' שמעון איפסא
הוא, והכי הוה ליה
ליכתוב לבשו כרים הצאן
יתרועעו אף ישירו,
ועמקים יעטפו בר, כלומר
מתעברות בניסן בזמן
שיתרועעו אף ישירו.
איכא נמי עמקים [ועטפו]
בר, (בפאלאטא)
[בתפייטאן]. ופירק רבא
לדברי הכל באדר
מתעברות כדמפרש קרא,
מעשה מעשר בהמה
למעשר דגן פליגי ופשוטה
היא. באחד בתשרי ראש
השנה לשנים. ואוקמה רב
הסדא כרב זירא דאמר
ראש שנה לחשבון
תקופות, ור' אלעזר היא
דאמר כדבעין למימר
לקמן בתשרי נברא העולם.
רב נחמן בר יצחק אמר
ראש השנה לדין. דכתיב
מראשית השנה עד וגו',
מראש שנה נידון מה היא
בסופה. וממאי דתשרי
הוא, דכתיב תקעו בחודש
שופר וגו' ופשוטה היא.
ירושלמי. לשינוי נא
לן כ'נתוב אחד] ואמר וזו
היא אומר זה תשרי כו'.

והרי יובלות. יש תימנה מאי ס"ד הא לא מיתוקמין כלל אלא לרבי
שמעאל בנו של ר"י ז"צ לקמן: **באחד בשבט בבית
שמאי. פי' בתמיה:** **שלושה** דבריה הבר' ואחד בשבט מחלוקת.
הא לא מתוקמא כר"ש דלית ליה אחד זאלול אלא כר"מ אמר

א' [ואכתת] לריכי למימר דנסיב לה
אליצא דתנאי דלרגלים לא מיתוקמא
כר"מ: **לבשו כרים הצאן.**
מתרגמין יעלו דוכרייא עילוי ענא
והוא לשון נקיה ו'זקונט' מפרש לקמן
(ד' יא.) לגבי הא דלמר רבי יהושע
זניסן נברא העולם דקאלמין זאלוטו
הפרק זמן זמהה וזיה שמדווגים זה
עס זה זכאלן לא פירש כן:

סמוך לגמרו עשורו. ור"מ א"ע דתנן
זכ"ק דמעשרו' (מ"ג) התבואה
והזיתים משזילו שלש מ"מ אין דרך
ללקטם אלא כשנגמרו: **מה מעשר**
דגן ר"ה שלו תשרי. דתנן זכ"ק
(ד' ג.) ולירקות דהיינו למעשר כן
מפרש גמ' (ד' ג.) ומיחו לא מפרש
מנלן ושאל נפקא לן מדכתיב עשר
תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה
שנה שנה וגמר שנה שנה מתשרי
דכתיב מראשית השנה דללקמן (ז"ב)
גזי לשימין א' [ועי"ל דטעמא דזכתיב
דפירש רש"י פ"ב דתבואות (ד' כה.)
ללא מתחילו ישראל זמעשר עד
זשמיטין תלה רחמנא ושמיטין הוי
זשמיטין ליה למתני' לתקופות והא דלא
תנא זשמיטין ר"ה למלכי אומות העולם
משום זדאומות העולם לא קמיירי:
**לתקופות בר' דאמר בתשרי
נברא העולם.**

ומניין מולד הלזכה והתקופה מאחד
זמשירי ורבי יהושע מונה מניסן ויש
נפקותא מרובה דזכר זמה שקודם
מנין של זה למנין של זה חיי שנה והא
דקיימא לן פרק זילד מעשרין (עירובין)
ד' ע. וס' ד' לזין תקופת ניסן נופלת אלא
זכרזעה רזעי היום אס זתחילת
היום וכו' היינו משום דהתם כוליה
כר' יהושע דמניח זכרזעה זכרזעה כוותיה
דשמואל סבר כר' יהושע דלר"א זכ"ה
זאלול נברא העולם ולר' יהושע
זכ"ה זכרזעה היינו דכשנברא זרס
זשעי קדש המדש זזה טעם למתשכי
העזר לאחר זכרזעה כל השעות
(ה) והקפשה) של כל מחזורים שמיטין
ז'ט תרמ"ז פ' ז' ימים תשע שעות
תרמ"ז חלקים דרגילים לומר לפי
שהיתה הלזכה מופה ע"י שקטרהג
וזהגה זיפה זעמנה ז'ט תרמ"ז ולא
מלינו טעם זה זכל מקום אלא זהו
הטעם לפי שהמונה זכרזעה העולם
לא מונה ר"ה עד יום שעי זכרזעה זרס
הראשון זכשעה זשעית זללווה דלזמר
פרק אחד דיני ממונות (סנהדרין ד' ל:)
ומסתמא אז קדש חדש ומשקדש
המדש ע"כ היה המולד ו' שעות קודם
דשית שעי זמסי סיהרל זגמאל המולד
זתחילת

והרי יובל. שהוא תלוי זתקיעה: **רז אשי אמר.** האי ללא חשיב
זמתניתין אלא זכרזעה לפי שלא מנה אלא ראשי שנים זכרזעה
זדשים ואין רגלים מן המנין אלא דלמריין רגל זכו ולהכי לא מני
נמי ר"ה דעומר זשתי הלחס: ופרקינן א"כ **באחד זכשט.** ססס לן תנא

והרי יובלות ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן
ברוקה היא (ה) ורב אשי אמר ארבע ראשי
השנים הם שהן בארבע ראשי חדשים באחד
זשבט כב"ש ה"ק שלושה לדברי הכל באחד
זשבט מחלוקת כ"ש וב"ה: ר' אלעזר ור"ש
אומרים באחד בתשרי: א"ר יוחנן ושניהם
מקרא אחד דרשו שנאמר ילבשו כרים הצאן
ועמקים יעטפו בר יתרועעו אף ישירו ר"מ
סבר אימתי לבשו כרים הצאן בזמן שעמקים
יעטפו בר ואימתי עמקים יעטפו בר באדר
מתעברות באדר ויולדות באב ר"ה שלהן
אלול ר' אלעזר ור"ש אומרים אימתי לבשו
כרים הצאן בזמן שיתרועעו אף ישירו אימתי
שבליים אומרות שירה בניסן מתעברות בניסן
ויולדות באלול ר"ה שלהן תשרי ואידך נמי
הא כתיב יתרועעו אף ישירו ההוא באפלתא
דהיינו בניסן ואידך נמי הכתיב ועמקים
יעטפו בר ההוא בתפייטא דאתיין מאדר
זשלמא לר"מ דכתיב לבשו כרים הצאן
בזמן שעמקים יעטפו בר ואיכא נמי יתרועעו
אף ישירו אלא לרבי אלעזר ור"ש איפכא
זיבעי ליה לבשו כרים הצאן בזמן שיתרועעו
אף ישירו ואיכא נמי דעמקים יעטפו בר
אלא אמר רבא דכ"ע לבשו כרים הצאן בזמן
שעמקים יעטפו בר באדר והכא בהאי קרא
קמיפלגי ² עשר תעשר ⁶ בשני מעשרות

הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד
מעשר דגן ר"מ סבר מוקיש מעשר בהמה
למעשר דגן מה מעשר דגן סמוך לגמרו
עישורו אף מעשר בהמה סמוך לגמרו
עישורו ורבי אלעזר ור"ש סברי מוקיש מעשר
בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ר"ה שלו
תשרי אף מעשר בהמה ר"ה שלו תשרי:
באחד בתשרי ר"ה לשנים: למאי הלכתא
אמר רב ⁶ פפא לשמרות דתנן ⁶ שמרי חוב
המוקדמין פסולין והמאוחרין כשירין והתנן
באחד בניסן ר"ה למלכים ואמרינן ⁷ למאי
הלכתא ואמר רב חסדא לשמרות לא קשיא
כאן למלכי ישראל כאן למלכי אומות העולם
אלא הא דאמר רב חסדא ⁸ לא שנו אלא
למלכי ישראל אבל למלכי אומות העולם
מתשרי מינינן רב חסדא ⁹ מתניתין אתא
לאשמועינן לא רב חסדא קראי אתא
זירא מתני לה דרבי זירא אמר לתקופה ור"א
היא דאמר ¹⁰ ר"ה לשנים דתנן הכא לדין תנא
היא דאמר ¹¹ ר"ה לשנים דתנן הכא לדין תנא
היא דאמר ¹² ר"ה לשנים דתנן הכא לדין תנא
היא דאמר ¹³ ר"ה לשנים דתנן הכא לדין תנא

הגרות הב"ח
(א) נמי על רבינו
היא רב אשי אמר:
(ב) רש"י ד"ה ר"ה שלחן
אלול. דמקון לגמרו הוא
ומן: (ג) ד"ה קהיל אתא
לאשמועינן דברי בהמיה
בן חבליה דאמרין בריש
פרקינן ספ"ד: (ד) הו"ס
ד"ה לתקופת סו' לאמר
שערך כל השעות הימים
של כל:

מוסף רש"י
לשטרות דתנן שטרי
חוב המוקדמין פסולין.
לה רש"י ומוסף רש"י
לעל ז. מתניתין אתי
לאשמועינן. זממיה, כיון
דמתניתין זככי עסקין ולא
מיתוקמא אלא זככי, מאי
אתי לאשמועינן הוי זככי
שניה ועומת ורבי השני
זמשמתי שגור זכי הכל
(תבובות י"ז).

לשטרות דתנן שטרי
חוב המוקדמין פסולין.
לה רש"י ומוסף רש"י
לעל ז. מתניתין אתי
לאשמועינן. זממיה, כיון
דמתניתין זככי עסקין ולא
מיתוקמא אלא זככי, מאי
אתי לאשמועינן הוי זככי
שניה ועומת ורבי השני
זמשמתי שגור זכי הכל
(תבובות י"ז).

לשטרות דתנן שטרי
חוב המוקדמין פסולין.
לה רש"י ומוסף רש"י
לעל ז. מתניתין אתי
לאשמועינן. זממיה, כיון
דמתניתין זככי עסקין ולא
מיתוקמא אלא זככי, מאי
אתי לאשמועינן הוי זככי
שניה ועומת ורבי השני
זמשמתי שגור זכי הכל
(תבובות י"ז).

לשטרות דתנן שטרי
חוב המוקדמין פסולין.
לה רש"י ומוסף רש"י
לעל ז. מתניתין אתי
לאשמועינן. זממיה, כיון
דמתניתין זככי עסקין ולא
מיתוקמא אלא זככי, מאי
אתי לאשמועינן הוי זככי
שניה ועומת ורבי השני
זמשמתי שגור זכי הכל
(תבובות י"ז).

(ה) נראה דל"ל יעטפו בר זכרזעה ומתחמי נמי אפילו שמועות קמה ניסן ואומות זכירה.